

LUMINARE.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Miercuri

Nr. LXII.

3 Martiu. 1848

VIENA, 16: 28 fevr. Gazet'a de Viena du-
pa cea dein Milano publica doue inscientiari a
C. R. Guberniu de acolo cu datu 22 fevr. a ca-
lor'a cuprensulu e, cum ca spre intempnarea des-
ordeniloru in regatulu lombardo-Venetianu si a-
securarea pazei publice dela diua susu-semnata
s'a intradusu dreptulu statariu, a caruia measurele
si regulele mai de aproape sunt totu acolo pre
largu espuse.

Viena, 15: 27 fevr. M. Sa C. R. Apostoli-
ca cu pre Inalta Resolutiune de in 5 fevr. a. c.
bene voi cu indurare a denumi pre Rm. D. Ales.
Erös, pan'acum Custode-Canonicu in Capitulu-
lu R. C. dein Alb'a-Carolina, de Canonicu-Can-
toriu totu acelo. — Acésta pre Inalta Gratia abia
fú incunoscentiata acestui pre demnu barbatu, si éca
in 13: 25 fevr. a. c. se si mutá la alta viatia mai buna.

Viena, 14: 36 fevr. M. Sa cu pre In. Re-
solutiune dein 10: 22 jan. bene voi cu indurata-
te a redecá doue Vice-Consulate in Rusciucu si
Braila, care amendue sunt supuse Consulatulu de
in Galati, ér' celu dein urma si C. R. Agentie in
Bucuresci, si totu de o data a denumi de V. Con-
sule in Rusciucu pre Cancelariulu Consulatulu
dein Alb'a turcesca (Belgrad) D. Emanuel de Röss-
ler, ér' de V. Consule in Braila pre cancelari-
ulu Agentiei dein Jasi D. Josefu Dvorzak.

Viena, 2 mart. M. Sa Imperatés'a-Mama,
Inaltí'a C. R. Serenissimulu D. Archiduce Franci-
scu-Carolu si aceluia Serenissima Domna Archi-
ducesa Sofia bene voira dein privatele sale cas-
se cate o mia, in sum'a 3000 fl. c. m. a tramite
spre ajutorentí'a lipsitiloru de c. r. Silesia.

POSITIONU, 4: 16 fevr. In siedenti'a cerc. de
adi cetinduse anuciarea indreptanda catra Ma-
gnati despre nechiamarea la dieta a B-lui Dionis-
iu Kemény intre altele se continuá consuati-
rea asupra proiectulu de lege prentu cetati, si se
statorí, cumcá in contra nobililoru cu locuentia
statoria in cetati la ori ce prentensiuni va jude-
cá jurisdictiunea cetatiana, luanduse afora preten-
sionile suscetate prentu posesiunile ce nu se a-
fla in teritoriulu cetatei. Mai in colo catue prentu
contributiunea curieloru nobilitari se statorí, cum
ca in mesura proportiunata voru platí repartitiu-
nile, ce sunt de natura comunale si politiale; se
mai adausera si nesce §§ noi sunatori despre
scole, ca adeca prentu institutiunea publica se
se reserbe jurisdictiunea cetatiloru, si scolele pro-
testantiloru dupa proportiune inea se se ajutare
dein cass'a alodiale. Vení vorba si despre capaci-
tatea de alegatoriu, care sedesbatú in mai multe
Siedentie, dupa ce alegerea de a dreptulu
se acceptá fora neci o votizare; se accepta-
ra si urmatoriele proiecte alui Szemere, ca 1)
spre qualificatiune cetatiana se fia de ajunsu si

cas'a care escrisa de odata pre numele muierei
posesorulu; 2) ca in casulu eredirei se nu se ce-
ra defiptulu tempu prentu posesiune si asiediare
cu locuentí'a; 3) ca se fia numai trei categorie,
precum cetate mica, midlocia, si mare pre cate
un'a cu qualificatiune de 300, 700 si 1000 fl. valo-
re legata de avere nemiscatoria, numai prentu
Pest se faci luare a fora cu qualificatiune in va-
lore de 2000 fl. In Sied. cerc. dein 21 fevr. se
statorí ca deintre diplomateci numai cea se po-
ta fi alegatori carii in cetati mici, midlocie, si
mari platescu censu-de-casa 40, 80, in Pest 100
fl. si preste aceea de ca petrecura si un anu cu
locuentí'a. In Sied. cerc. dein 22 fevr. se statorí
ca si prentii se aiba dreptu de a fi representanti.
Ér' catu e prentu drepturile privilegiate a cetatia-
niloru de acum, s'a decisu, cumca ei de asta
data nu se voru lipsi de drepturile de pan' acum,
ci in venitoriu nu va mai fi vorba despre dre-
pturile privilegiate. In Sied. cerc. dein 23 fevr.
se statorí numerulu reprezentantiloru ca adeca in
cetate mica ad minimum se fia 30, in midlocia
82, in mare 157 membri. Numerulu represen-
tiloru pre de asupra numerulu mai micu va cre-
sce in urmatori'a proportiune: a) In cetate mica
pre de asupra numerulu antaiu de 1500 a locui-
toriloru la cei 30 representanti originari dupa
200 se adauge 1. b) In cetatea midlocia pre de
asupra numerulu antaiu de 12,000 la cei 82 re-
presentanti orig. numai dupa 400 se adauge 1.
c) In cetate mare pre de asupra numerulu antai-
u de 30,000 la cei 157 representanti orig. nu-
mai dupa 800 se mai adauge 1. — Se statorí si
aceea, cá in suatniri magistratuali particularii se
aiba dreptu asi inferí votulu in protocolu. Dein
Sied. tienute in 26-28 fevr. scotemu numai cá
prentu causele de procesu a cetatiloru se statorí,
cum ca apelarea loru va fi la Tabl'a rēgia si re-
spective la Tabl'a Banului. Se statorí si aceea,
cumcá averile nemiscatorie a orfaniloru se potu
instrainá numai cu scirea Consiliulu Locutienu-
toriu. Se votizá si asupra intrebatiunei, ca ore
inginerii, doctorii de medicina si chirurgii tienu-
se subtu alegere libera, séu-su perpetui in dera-
gatorie loru? Cu o maioritate de un votu se sta-
torí cum ca-su perpetui.

In Siedentiele de 6: 18—19 fevr. a Magnati-
loru cetinduse cateva anuciari dela Tabl'a de
diosu se pertractá legea proiectata despre limba
si natiunaletate.

PRINCIPATELE ROMANESCI.

BUCURESCI, 19 fevr. Dupa ce clasele de
diosu ascoleloru triviali cu inceputulu anulu de
acum de nou s'au organizatu, Efori'a Scoleloru,

F R A N C I A.

incunoscentieza, cum ca numai de catu dupa pace a. c. Colegiulu natiunale dela St. Sava érase va deschide, prentu cá studiele dupa noulu planu se se incepa. In aceste scole se voru suscepe atatu interni catu si esteri; de ora ce inse locu prentu interni nu emai multu de catu de 50 alumni, deci parentiloru si tutoriloru carii aru voi asi tramité fii au pupilii in acelu institutu, de o data se facu cunoscutu, cumca cei ce se voru inscrie mai antaiu voru avé preferentia, si ca dupa ce numerulu mai susu atensu se va implé, mai multi interni nu se voru suscepe. In catu éra prentu stipendiuri, nemica se va poté resolbe, pan ce nu se va cunosce progresulu, diligentia si buna portarea scolariloru, reserbanduse prentu cei ce intru acestea se voru destinge. Cancelaria Eforiei scoleloru in Colegiu aflanda se deschise spre inscriptiunea interniloru si esterniloru, unde de o data se pote intrebá, cu ce carti si alte requisite scolarii au de a se prevedé.— In 14:26 febr. mori D. Costant. Filipescu ministru-Secretariu al Statului in florea vietiei barbatesci, in anulu 45 al etatei.

—J. des D. dein 4 febr. scrie, cum ca dupa un mandatu dela ministeriulu invetiaturei publice acei membri ai Universitateri dein Francia, carii voru fi autorizati a impleni deregatori'a de invetiatura publica in tier'a romanesca, si voru retiene drepturile si rangulu loru in Universitatea Franciei. Ci deatunci ministeriulu si Francia pati o catastrofa cumplita, deci si tote proiectele de mainainte potu se vina la indoicla.— Acel asi jurnalul scrie, cum ca va sese infientieze o societate prentu plutirea cu vapore pre Dunare, in capulu caria stá M. Sa principele tieriei.

A N G L I A.

LONDON, 10:22 febr. In Cas'a Comuniloru in 4:16 febr. bilulu prentu stergerea greutatiloru apasatorie pre Catolici se tramise, a se pertractá, in Comisiunea Camarei, cu o maioritate de 32 voturi: ci clausele bilului potu se intampine inca aspre reluctari, intre carele esi aceea ca Cancelariulu Irlandiei se pota fi si Catholicu.— In Camara Lordiloru se lese a dou'a orabilulu prentu autorizarea unei comuncatiuni directe cu scaunulu Romei, fora votizare. In 18 febr. bilulu se tramise in comisiune, unde la mai multe clausele intempina via opusetiune; intre altele se adopta emendamentulu lordului Wellington, cá in bilu nu 'Pontefice supranu' ci 'Supranulu Staturiloru Romane' se se numesca, mai incolo, ca legatulu Ponteficelui se fia seculariu nu prentu, si ca intr'insulu se se adauga clausula: cum ca Supranulu Angliei remane intru tote negotiale baserecesci si civili capulu supremu al tieriei. Cea de antaiu si dein urma clausula se adoptara cu consentiulu ministeriului, é' cea dein midi-locu dupa votizare inse numai cu omica maioritate de 3 voturi. In urma bilulu trecu prein Comisiune, é' a treia legere se va templa in antaiele dile ale septemanei venitorie. Preste totu bilulu intempina dein partea jurnalului Times si a celoru liberali celu mai caldurosu asemtiu.— Post'a mai noua dein 23 febr., ce ávea de átrece prein Paris, n'a sositu. Ministeriulu angliescu se infaciosieza inca a nu fi pre solidu. Cursulu lucruriloru in Paris atrase tota luarea a mente a publiculu. Intemparile pan' in 22 febr. a miediadi erau cunoscutu in London, si ocaziunara cele mai rele presentimente; durere! ele fura pre tragicu realizate.

PARIS, 21—26 febr. st. n. Un evenimentu tragicu se desfasura in dilele mai de susu in Paris, a caruia consecventie prentu Francia, poteca prentu tota lumea, pacea si progresulu civilizatiunei, sunt cunepotentia a se prevedé, mesura inainte; un evenimentu, care nu pote se nu impla de infiorare si abominatiune tota anim'a de omu sanetosu la mente, care pretinesce ratiunea sanetosa, umanetatea, santi'a legiloru, ordulu bunu si pacea mai pre susu de tota brutalitatea, selbateci'a, escesurile si setea de sange a unei poporatiuni, partide au si unui poporu intregu, inaintea caror'a nemica nu esantu, neci juramentu, neci carta constitutiunale, neci cuventu de omu de omenia, ci a carora principiu manudicatoriu esuri'a nedomerita si uniculu scopu implenirea patemeloru brutali sangerose. Un tristu esemplu vediumu numai de curundu in Elvetia, si éca numai de catu se presentéza astadi altu in Francia. Parisulu turburatu de furi'a opusetiunei asup'a ministeriulu si regelui pazitoriu de pace se rescula. Ministeriulu si dede demisiunea. Regele Ludovicu-Filipu renuncia in favorea nepotu-scu, fiulu repausatului Duce d' Orleans, sub regenti'a Ducesei d' Orléans mumanisa. Ci poporatiunea turbata nu accepta; pre duces'a d' Orleans o batjocorira; monarchi'a dein Juliu o dechiarara resturnata, si in locu acum neci bourbon neci rege voru a mai recunosce, ci numai republica, care se si proclamá. Camara Deputatiloru se desfienta, cei a Pariloru se intradisera sidentiele. Ministeriulu se compuse dein membrii opusetiunei cei mai inversiunati: Odilon Barrot, capulu opusetiunei, carele mai antiu forma un ministeriu, se delaturá. Dupont (del' Eure) e presidente ministeriului; Arago, marele astronomu, ministru marinei; Lamartine, marele poeticu si istoriografulu Girondistiloru, de carele Chateaubriand dise, ca cu asta istoria a intrauritu gilotin'a, ministru negotialoru dein afora; Crémieux, advocatu, judeu de sange si de lege, ministru dreptatei!; generariulu Subervic, a bataiei; Ledru-Rollin, advocatu, a celoru dein la-intru; Marie, a semenea, a comericiului, Garnier-Pagés, prefectu Parisului; generariulu Lamoriciere, eroele Africei, Comandante gardei natiunale; Cavaignac, gubernatoriu Algirei. Aste sunt faptele Opusetiunei si radicalismului revolutionariu, carca radimata pre furi'a poporatiunei Parisului, cei mai sangerose in lume, dein Capital'a cea mai civilizata, in scurtu resturná tronul, constitutiune, ministeriu, parlamentu, si asia sapá subtu fundamentulu pazei, securitatei a tota Europa. Ci faptele poporatiunei Parisului, renumite de setatiuncai de sange inca dein anii de antai ai revolutiunei francesci, inca a deverira ca ei sunt nepoti si fii parentiloru loru dein 1793; dupa ce escitara emoturi pre mai multe cali a cetatei, insultara militi'a de linia si gard'a natiunale, predara mai multe bolte de arme, redecara baricade dein pardosel'a cetatei si batura cu pietre ferestrele ministerieloru, in urma asaltara palatiulu Tuilerieloru, locuenti'a regelui si fameliei regale, pazita de trupe de linia si gard'a municipale, si dupa ce intempina vertosa resistentia dein partea cestei dein urma, ocaziuna o taiare si versare de sange infioratoria. Regele, pan' aci totu in palatiu, desperandu esi pre altalature in gradina pre diosu, unde impreuna cu fameli'a suindu in carutie de plata, fugi si lasa acestu teatru de sange— crudeles terras, et litus

avarum,—si pote-ca multiemita drumului de fieru, in 25 sosira cu totii sanetosi in London. Poporulu furiosu triumfandu intrã in palatiu, sfermã totu ce le veni a mana cu un gustu adeveratu vandalicu; tronulu si tote mobilele palatiului, lasandu numai paretii, le trase in uditia si le arse; de aci se intorse la palatiulu regale (palais royal), proprietatea fameliei regie, unde e forulu comerciale celu mai pretiosu si elegante al Parisului, silu aprinse; inscientiarile scurte inse nu ne spunu, de au arsu intregu palatiulu, cu bolte cu totu, au pote-ca numai unele apartamente regie deintr-insulu. In urma, aceeași facura cu palatiulu ministeriului dein afora, unde si mainainte mai multi oficiali capetara loviture in capu de pietrele aruncate de diosu. Guizot, ministrulu celoru dein afora, capulu ministeriului, barbatulu celu mai resolutu, aparatoriulu pazei publice in Europa, si fericitu ministru de optu ani in Francia, ce a fostu raru pan'acum, ci chiaru de aceea celu mai nepopulariu si invisu prè multor'a, fũ prensu; sortea lui, de a cadiutu in manule canibaliloru, e certa, ci scirile mai incolo ne lipsescu. Postiele dein 24, 25 si 26 fevr. dein Paris ne lipsescu. Cele dein Germania inca nu contienu sciri mai noue directe dein Paris, ci numai dupa inscientiari telegrafice dein Strasburg, si pucine altele dein Brusel. Noi, dupa ce resumãmu scirile principali in cele pan'aci, trecemu la detaturi mai amenunte dupa funtanele, ce ne stau a mana.

Paris 20 fevr. Jurnalele opusetiunei publicara o dechiaratiune a Deputatiloru ce-si propusera a fi de facie in ospetiulu reformisticu dein Paris, si invita pre poporatiunea Parisului, ca se se contenesca de tota violenti'a si turburarea pazei, dicundu: cum ca Parisulu a datu de multe ori probe de novoientie eroice si de mari revolutiuni; ẽr' acum e chiamatu adã un altu esemplu poporaloru, si ale aretã, cum ca in tierete libere portarea asiediata si nemiscatã a cetatianiiloru respectandu legile, aparandu drepturile, e un'a dein poterile mai maiestose natiunali, ci caror'a mai anevoia se pote contrastã; doue mari rezultate se voru castigã asia: apararea unui dreptu, si prob'a luminata de progresulu in portarea nostra politica.—Organulu ministeriale oserbãza: Noi laudãmu dorirea opusetiunei de a preveni totu modru de desordu materiale; ei luat'au ei tote mesurile mai bune spre impiedecarea reului? Asta procesiune solene in midiloculu Parisului, intru o cetate unde fierbu in midiu-loculu unei poporatiuni siediate si oneste atate pãteme ardienti au nu va desceptã de sene cele mai mari pericole? Suntem noi asia de parte de dilele de turburare si emotu, catu se se pota incercã, fora mare neintieptia, o atare demustratiune pre uditia? Eventulu va aretã. (Durere, eventulu aratã si mai multu, de cumu-si imaginã bietulu jurnalistu.)

Paris, 21 fevr. Jurnalele opusetiunei publicara adã demanetia o scrisoria suscrisa de 92 Deputati, prein carẽ ei se sentu indetorati a fi de facie la ospetiu, ca una manifestare legale si pacifica. Intre suscrisi se afla toti aceia, carii mai susui vediumu a formã ministeriulu provisoriu. Thiers inse, Remusat, Billaut si vreo diece alti deputati dein opusetiune se dechiarara mainainte, cã nu voru luã parte neci la acestu ospetiu ca neci la cele mai deinainte. De o data totu aceea publicara si un manifestu a comisiunei ospetiului catra poporu, gard'a natiunale si scole, invitandui a se aflã in tota solenitatea pre adou'a

di la 11 ore demaneti'a in piati'a Magdelenei, de unde se va plecã la casa ospetiului in Campii Elisei.—In urm'a acestoru Comandantele gardei natiunali, generariulu Jacqueminot, publicã un mandatu catra gard'a natiunale dein Paris, cã in vertutea legiloru patriei se se contenesca a luã parte in manifestarea proiectata la ospetiulu reformisticu; asemenea si prefectulu potiei, G. Delesert, publicã unulu, cu datu 20 fevr., prein carele in poterea legiloru opresce ospetiulu proiectatu, precum si o proclamatiune catra locuitorii Parisului, in care incunoscentiandule oprẽl'a ospetiului si mesurele luate spre tienerea securitãtii publice-i indẽmna, se se contenesca de a se insoci la orice adunare in publicu in diua numita. Dupa a media-di in Camar'a deputatiloru opusetiunea interpelã ministeriulu cu vivacitate prentu mesurele luate, ci ministeriulu le sciũ asia bene aparã, catu in urma opusetiunea amuti si in parte se parũ a recunosce dreptulu ministeriului. De aci radecanduse siedenti'a, opusetiunea se adunã la Odilon-Barrot, si se determinã a renunciã propusului de a fi facie la ospetiu. Ser'a catra mediulu noptei, presedentele comisiunei ospetiului, Boissel, sciri prefectulu de politie, ca ospetiulu nu se va tienẽ; in urm'a caror'a același numai de catu demandã contra-ordu trupelor, ce aveau se ocupe mai multe posturi in Paris. Noptea forã emoturi. Ploã.

Paris, 22 fevr. Comisiunea ospetiului prein o inscientiare de astadi lapedã dechiararea opusetiunei de eri in parlamentu facuta de capulu acestia Odilon-Barrot, ca o comedia nedẽmna. Alta proclamatiune dela al 2-le cortelu a Parisului provõca pre opusetiune, cã ne vrendu a fi de facie la ospetiu, se se lase de a mai fi membri Camarei Deputatiloru. Pan' la 10 ore demanetia neci un semnu de turburare; trupele erau consemnate in casarine. Ci dela 10 ore, o massa de poporatiune incepũ ase versã catra piati'a Magdalenei si Campii Elisei. Altu curiosi in piati'a concordiei, nesciendu ca nu se va tienẽ ospetiulu, stã adunati si acceptandu sosirea procesiunei. Pre uditie si piatie nu se vedea neci un militariu. Trupele nu se aretara de catu, dupa ce strinsorea poporatiunei, Ingrosianduse dein minutu in minutu, plecã ase duce catra Camar'a Deputatiloru strigandu si cantandu canteclulu de Masilia (la marseillaise). Catra 11 ore, lucratori dein subcetati, si scolari, se versara pre piati'a Concordiei. Doue Colone de teneri se adunara inaintea Camarei Deputatiloru. Dupa o diumetat' de ora, o massa compacta ca de 50,000 persone stã adunata inaintea grattieloru inchise aceiasi Camare strigandu: diosu cu Guizot; si vivat reform'a. Ne potendu stricã usiele baturã ferestrele, unii sarindu preste grattie intrara pan' in la-intru Camarei si se suira in tribuna. Ci mass'anepotendu intrã, se luã de aci catra palatiulu Camarei Pariloru. Ci intr'aceea sosindu generariulu Tiburtiu-Sebastiani cu 1-lu division, un batalion de linia si un escadron de dragoni, numai de catu curatũ intrarile Camaroi de turburatori, carii cãtezandu a face resistentia dandu cu pietre in trupe fura reimpinsi catra piati'a concordiei. Un comisariu de politie inviã multiemea ase retrage, dupa care cavaleri'a cu sabi'a amana-i resfira pre mai multe cãli a cetatei. Alte masse pre alte uditie stringunduse nepotendu strabate la piati'a concordiei, asemenea se resfirara. O colona de turburatori se plecã catra palatiulu ministeriului dein afora strigandu ca mai susu si batendu ferestrele cu pietre. Dela a mie-

dia-di pan'la 4 ore, rescol'a erá concentrata la palatiulu regale si calile invecinate. Si ar' fi cu nepotentia a infrá tote escesele facute de aceste multimi, dein carele unele le insemnaramu mai susu. Escesurile pre incetulu se intensera pre tote uditiele, ce dau cu capulu la palatiulu sigradin'a Tuilierieloru. Cavaleri'a nu incetá a manoperá pre totu acestu intensu teatru, ci cu frumosulu si fora versare de sange. La 10½ ser'a, unii turburatori in uditia St. Dionisiu, intrarmati dederu focu asupra unei patrute, ci curundu fura resfirati. La 11 ore posturile si pichetele la casele de pesci si carne fura intarite. La mediulu noptei, calile erau curatite, si numai patrutele circulau. Neminea n'a fostu ucisu au vetematu.— In Camar'a Deputatiloru Opusetiunea ceru a se luá in susu actulu de acuzare asupr'a ministriloru, celu presentasera, ci regulamentulu Camarei nesuferindu inca ast'a pan' dupa dechiararea cancelarie-loru, se amaná pre alta sidentia. In Camar'a Pariloru, marchesulu de Boissy, ceru a se face pasi de impacare au intielegere intre partide dein cautarea starei turburate a Capitalci, ci nu se ascultá. Ambe Camarele siediuira numai pucinu.

Paris, 23 febr. miercuri demaneti'a la 10 ore. Neci un semnu de turburare in Paris. Trupele mai tote reintrara in casarme. Cate-va despartiture de infanteria si cavaleria stau atrupate in piati'a Caroussel, deinaintea Tuilierieloru, si pre piatiile principali a cetatei. Necairi nu se vedu strinsure au glote; si tote arata, cá desordurile de eri nuse voru renoi.— Aste sunt celemai dein urme sciri directe dein Paris pre calea jurnaleloru parisiene. Ci un corespundente dein Gaz. Un. dein acea di, ci mai tardia, arata, cá turburările éراسi se innoira. Dupa 10 ore se vedeau carutie si carra restornate, pardosel'a luata pre mai multe uditie, si intr'un'a ca la 40—50 desarantoci, strentiosi, cu facia ca áceloru caduti dein furci, in stare de a bagá spaima in tota lumea. La giümetate dupa 12 ore, se aude, cá ministeriulu sia datu demisiunea; se spune ca gard'a natiunale a legiunei—se duse inaintea Camarei Deputatiloru strigandu asupr'a lui Guizot si prentu reforma. Pre aiurea natiunal-gardistii inca respundu totu asemenea; emoturile in cortelulu St. Dionisiu tienu totu intru un'a, ci sunt numai lucrari colaterali (de pucinu momentu). Scirea despre caderea ministeriului Guizot e oficiale. Tote faciele se inscenená; pretotendenea strigetulu: vivat reform'a, vivat Regele.

Paris, 24 febr. 1 ora d. am. Scriu suptu tunetulu celu mai infricosiatu ce mai audii. Tuilieriele se asaltéza. Strigetulu „la Tuileries“ strabate Parisulu. Dupa tunetulu armeloru ce scutura aerulu nu e bataia ci junghiare la Tuileries. Pre o baricada se audia cetinduse asta proclamatiune: Ludovicu-Filipu comandá cási Carlu X sene junghie, merga si elu pre aceeasi cale. La arme!

Paris, 24 febr. 2 ore. Tuilieriele caduira, asemenea palatiulu cetatei: regele renuciá ci nu se acceptá; de adi demanetia striga poporulu: giosu cu L. F. viva republica.

Paris, 24 febr., 11 ore noptea (pre telegrafu). Ludovicu-Filipu I renuciá. Nepotu-so Ludovicu-Filipu II e Rege. Domn'a Ducésa d'Orléans e Regente. Odilon-Barrot aratá, ca un ministeriu se costatui suptu asa colucrare. Tote aici mergu asiediatu si cu impacare. (?)

Strassburg, 26 febr. Guberniulu nou provisoriu e republicanu, de regentia numai e vorba. Se pare ca trupele de linia in Paris parasira guberniulu de mainainte. Postia de in Paris n'a mai sositu, neci ca aplecatu dein Paris, fiendu uditiele dein acele parti a cetatei (uditia Montmartre) inchise cu baricade (pareti redicati de a curmedisiulu), si cumenecatiunea impiedecata.

Ludovicu-Filip I, e nascutu in 6 oct. 1773. Rege dela 9 aug. 1830. Nepotulu seu, comitele de Paris, e nascutu 24 aug. 1838, si asia inca nu e de 10 ani.—Lupt'a in 23 febr. fu numai pucinu intrerupta, noptea se incepú de nou. Adoua di se incepú mai infioratoriu. Regele oferí pre Odilon-Barrot si Thiers de ministri. Tardiu! multiemea strigá: ast'ai o noua insielatiune. Poporulu asaltá Tuilieriele, palatiulu regale, si ministeriulu financieleru. Regele vru mai antaiu a renuciá in favorea ducelui de Nemours, ci acest'a ne vrendu acceptá, renuciá prentu ducés'a d'Orléans. In 24 febr. regele se dicea a fi in Neuilly. Camar'a inca stá, ci nu cutezá a recunosce regenti'a ducesei d'Orléans. Asia inca e cu potentia, ca se se invoiesca la o forma de guberniu constitutiunale. Starile inca nu luase o forma satoria. Dupont, de si betranu, ci se dice a fi omu de caracteriu, ca Lafayette in revolutiunea dein jul. 1830. Mai multe nu potemu adauge.

M I S C E L E.

—Prof. Fallmerayer e chiamatu de profesoriu istoriei in universitatea dela München in Bavaria in loculu repausatului Jos. Görres.

—Dela Craiova se scrie, cá intru un zapis a locuitoriloru dein satulu Lazu de aci se afla o adeverire scrisa cu litere latine de Ilinca, nepot'a lui Michaiu bravulu. Écao intogmai dupa Originale cusemnele acele: ieu Ilinka fata lu patrasco vodá márturisâsk, si ku stire nostra ieste acasta tokmalá; pre sigilu cu slove: РАДЪ ВОДЪ—Mai de pre acel'asi tempu aflamu si noi mai multe note scrise cu man'a romanescce cu litere latine ci ortografia nemtiasca mai pre tote paginile esemplariului nostru de Cazania de Brasiovu dein 1580. Scriptur'a e vechia, cum erá inainte de 1700, si se pare totu de o mana cu notele marginali in limb'a latina. Cine se fia fostu scrietoriulu, nu se afla urme; po-te-ca a fostu vre un jesuitu; in 1776 fu cumparatu de la P. Jon Küküllövári, ér' pre o tabla se scrie ca a fostu a popei Stan dein Város in dilele lui гравршиа могла. Ca o curiositate literaria adaugemu aci, ce se cetesce pre foile lui de antaiu in marginea dein diosu, o forma de cantecu romanescu cu scriSORIA vechia slovenesca ci rea:

ДМНЕ ꙗ царъ рѣмънѣицъ
рѣмънѣицъ мѣнѣицъ
ꙗ уршѣ ꙗ еѣкѣреци
порѣнчито ферманѣ
ферманъ дннѣрѣцие.
Съ аппеаскиъ водъ дннъ домнѣ.
рѣнѣ картѣ ꙗ масѣнъ пѣиъ
еа ꙗ мѣнѣ шо лѣаръ
шн джнѣпѣ ꙗ четире.
лакръмнѣа подднрѣ.
ꙗ ꙗ домнѣ ꙗ сѣтѣрѣци
е дннъ граю даша ꙗнъ граврѣ.
нѣ гвнѣнъ дмне ннмнѣа
комъ дари еѣ ꙗ блнѣ ꙗ галбѣнъ
шн ва фн дмне дашаре. Numai atáta.

C U V E N T U L U

D. Presidente Jos. L. B. de Hammer-Purgstall.
(Capetu)

Se venim acum mai de aproape a cauta la impartitiunea cesareei Academii in doue clase, si la stiintele fia-carei deintr' insele mai aproape indreptate.

Impartita in doue clase (dein care un'a matematica-naturale istorica, cealalta istorica-filologica) escludendu stiintele de facu, cuprende in sene toti trunchii si toti ramii cunoscintei omenesci, si porta in senusi buciumele, carele aiurea se desvoltara in Academie belestristice speciale, in adunari istorice au limbistice, in societati geografice au asiatiche; ea nu esclude poeticii, de ora ce eisu maiestrii cuventului si limbii; ea incuprende orientalistii, dreptu ce ca prein ei se deschidu portele sante ale orientului, de unde purcesea antai'a cultura agenului omenesc. Viena, unde Widmanstedt mai antaiu tipari in Germani'a sirianesce si Erpenius inveti'a a vorbi arabesce, unde italianulu Podesta prelese de limba turcesca, arabesca si persiana in universitate, si polonianulu Meninski intreprinse opulu gigantic de Lesiculu celoru trei limbe ante-asiatiche si-lu incapeta; Viena, unde subtu marea Maria-Teresia se funda de Kautitz institutul Academiei orientali; Viena, asia avuta in tesaurii orientali ai bibliotecei de Curte si in alfabetele orientali ale tipografie Statului, a careia folosentia fora spese nu numai spre tiparirea tractatelor Academiei, ci si spre a opuriloru folositorie dein pre Inalt'a munificentia s'a concesu; Viena, de pururea si prentu totu de un'a propumnaclulu Europei catra oriente, e mai cu asupra chlamata spre fomentarea limbelor orientali, cesare'a academia le va consacra o mai alesa grige prein publicarea de testuri orientali si versimile lor; cuprendienduse ea cu cele vechie si noue limbe, cu ale apusului si resaritului, si mai alesu (dupa Statute) cu cele patrie, ea se va nevoi a concurre cu insocirile scientifiche, carele de un patrariu de seclu in Francofurtu, Berlinu si Lipsia asia multu contrebura spre curatirea si dreptarea limbii germane *).

In denumirea de orientalisti si poetici jacu buciunii unei Academii a frumoselor scientie si unei Societati, carele poteca in venitoriu, precum si o literatura istorica si un'a geografica, de sene se vor desvolta.

Academiile acusi-si propusera un'a, acusi mai multe scientie de scopu lucruriloru sale; parte, numai limba singura, precum cea della Crusca si Academia francesca, parte istoria precum cea dein Madrid; unele numai filosofia, precum acum inainte de 350 de ani cea mai vechia platonica in Florentia, si in dilele nostre cea filosofica in Filadelfia; altele numai vechimile, precum societatile regie de ele in London, Copenhaga, Brisel si Caen; unele-si propusera de scopu numai scientiile matematiche si naturali, precum in Paris Academia scientieloru esacte (Académie des sciences exactes), institutul dein Bononia (Bologna), si regi'a societate a scientieloru in London; altele numai scientiile naturali, precum cesare'a Societate Leopoldina a cercatoriloru-naturei, au numai scientiile morali si politice,

precum cea mai tenera dein cinci Academii a Institutului Franciei. Escludendu scientiile politice si de facu, Cesare'a Academia incuprende tote celelalte dein largulu cercu al cunoscintelor omenesci; obiectele ei se impartu intru ambele clase a lumii mari si mice, ce este a naturei si a omului.

In culme sta matematica, carcia multi mai cu asupra-i recunoscunumele scientiei, prentu ca easingura sta pre temeie de sene-puse nescuturatiose, si ale ei forme de odata asceureza a ficelle mai drepte a cugetarei. Temeiulu filosofici lui Pitagora era sistem'a numeriloru, si judecandu pre ieroglifele deslegate, scriptura Egiptianiloru si tota scientiesca loru sistema nu era de catu matematica aplicata.

Scientiile dara matematiche si fisice, ce formeza un'a dein clasele academiei, sunt unulu dein sborurile ei catra inaltulu scopu al spiritelor, era celalaltu clasa scientieloru istorice si limbistice, a carora obiectu e lumea-mica (omulu) intru opusulu celei mari (naturei). Limba e credentios'a spresiune a insusi omului, si istoria enararea templariloru lui; de ci scientiile limbistice si istoria chiaru atatu sunt legate intre sene, ca si matematica si scientiile naturei. Matematica e temeiu, spre carele piramidea scientieloru naturei se inaltia depre pamentu la ceru, si puntulu de culme-si afla in D.dieu; cunoscintia limbelor si vechimii sunt temeiele istoriei, carea portata de scientiile ajutatorie erasi duca catra cunoscerea spiritului eternu, carele sufla pre cursulu temporeloru. Pre aste cali ambele sboruri radica aquila scientieloru catra soarele eternu, catra D.dieu.

Laud'a scientieloru, atatu umane catu si strense, dela cuventarea lui Cicerone prentu Archia poetulu, pan'la proemiulu Enciclopediei francesci, intr'atata elocuentia resuna in lungu si latu, catu repetitiunea ei aici chiaru asia de prisosu e, ca si conspectulu celoru ce pan'in tempulu nostru mari si minunate a lucratu scientia. Ci ori si catu de stralucite se fia succesele carutieloru triumfatorie ce au alergatu pre stadiulu scientiei, totu inca portele nu s'au inchisu, si met'a prefapta remane ca si a prefaptiunei omenesci nemarginita. Numai cu vreo doue cuvente fia miertatu a aiepta, ce jace mai aproape de lucratu prentu venitoriu intru scientiile atribuite Academiei.

Afora de ce, ca matematica inea destule spice are de culesu pre insusi al seu campu, destule greutati de a deslega, fisica neincetatu cere dela ea noue metode spre respunderea a mai multe intrebatiuni despre relatiunile marimiloru date prein fenomene. Teoriele luminei, electricitatei, magnetismului mai mare parte nu stan inca ne scuturate, neci macar' celu mai antaiu in dilele mai noue cultivitu ramu al cunoscintei naturei, mecanica cerului, cu tote lucrurile lui Newton, Laplace si Gauss, inca nu edeplenu. Despre innodarea efectelor, ce se atribuescu materieloru necumpanitiose, spre un totu armonicu inca pre picinu scimu, si numai nedeplenu-i presentimu inceputulu deintru o fontana comune. Germani'a inca ascepta o gramateca deplenua comparativa a limbii sale dela temporele mai vechie pan'la cele mai noue, intru tote ramurile mai defrunte si nuielele mai laturisie, intru toti trunchii de capetai si dialecte; si Austria ascepta inca poliglot'a academica a limbelor ei; enigmele inscriptiunilo-

*) Auditi si luati esemplu.

ru ieroglifice si cuneiforme sunt inca mai mare parte nedeslegate; in senalu pamentului si in archive jaco inca multe tesauze de a vechimei si de notiie, asceptandu, ca cercetatorinlu anticitatei si istoriei inviandu se la scotia la lumina. Fodinele orientelui inca nu sunt esauste, ele provóca la concursu metalurgicu cu societatile orientali dein Asia, Europa si America. Dein Constantinopole abia bibliotecele cele afora de moschee sunt cunoscuta, ér' cele dein Cairo, Damascu, Ispahan inca neci de nume. Inca multe spirite esorcizate in ole de arame ascépta cuventulu solomonescu, carele se le deslege deintru insele.

Istori'a ca si scienti'a limbelor, scienti'a naturei ca si matematica, tote sunt numai membrele unui mare corpu enciclopedicu al scientiei, carele fora colucrare si ajutorentia promutata a membriloru singurate nu se pote educá neci intramá. Adunarea academica a barbatiloru scientiei dein diverse ramuri catra unulu si acelasu scopu frumosu al desvoltarei spirituali in gradulu celu mai inaltu, se opune victoriosu a tota unilateralitatea, cu carea singuretatea studieloru speciali amenitia celoru ocupati cu densele. Cu poteri imprenate scientifiici metalurgi de péna voru radeca marii tesauri carii stau gramaditi in bibliotec'a de curte, in cabinetele de vechimi si scientie a naturei si in archive; ei-si voru impartí lucrurile dupa clasile si sectiunile de carele se tienu, fora de a remané de aci straini in're sene intru nevoentiele loro; intr'acestu modru ei voru impreună folosele poteriloru adunate cu ale impartirei lucrului, si voru intrá cu demnitate in seria atátoru alte corporatiuni, care ca rote si pene in marea machina a Statului urdiescu misicare si viétia. Precum in vechi'a imperatia persésca ministrii mánule, generarii se numea petiorele marelui-rege, de carele se dicea ca are multe urechi si ochi, asia si Academia eochiulu si urechi'a guberniului, cu carea acést'a va sprevedé adeverat'a pusetiune a stariloru scientifice, va precepe affarile si descoperirile si va dejudecá aplecatiunea loro.

Precum inceputur'a a tota intieptiunea efric'a lui D. dieu, asia si tota scientia reduce la D. dieu: si relegiunea vede in academi'a scientieloru numai o promiscicaria a cunoscentiei de D. dieu, atotu-potentiei si dreptatei lui dein natura si istoria. Déca cesare'a Academia de tote spiritarele nobili si inalte, ce aplaudu cu caldura acestui sboru al formarei nobilitatorie prein progresulu cunoscentieloru, si de tota Austria intru bucuria esalutata ca o socia confederata a Relegiunei si guberniului, ca un ornamentu al patriei si promité a scientiei, nu mai pucinu pote fi ea certa de buna-orarea amicale a tota Germania!—Comerciuulu diplomatecu intre imperatie si curti se intretiene prein legatiuni, al negociatoriei si calatoriei prein drumuri si canali; organele comerciului scientiescu al imperialoru sunt academiile; cele regie dein Berlin, Gotinga si München precursora acestei cesaree; cea saxonica se deschise la diua nascerei marelui barbatu, carele in Berlin ocazioniu intemeierea unei academie, ér' in Viena o provóca. Fia, ca geniulu lui se umbresca spre spiritulu al nostrei!—Cinci Academie germane (cei cinci pitagoreesci a sanetosei culture spirituali, pentadea domnirei germane scientifice), farmeza acea mare si poterosa mana scientifica a unei Germanie dupa D. dieu. Austria-dede celu mai frumosu pemnu de nesuentia fratiesca impreunata catra inaltulu scopu al domniei spiritu-

al pre n fundarea cesaree academie. M. Sa Ferdinandu I o fundá in diua de nascerea sa, spre viétia eterna in istoria.

MIDILOC DE COMUNECATIUNE.

(Capetu.)

Precipur'a insusitate in plannulu Com. Széchenyi este, cá e lucratu dein puntu-de-vedere regnicolare, si bene facerile comunecatiunei mai bune le spande preste tote tieniturile dein tiera. Drumurile principali de piatra cadu pre comitatele de susu dein coce de Dunare si pre tieniturile cetatiloru montanistece, unde prentu pucinele poteri inca nuse potu duce drumuri fierate.

Firesce pote ori cine intrebá: de unde va se scotia poterea de bani prentu efáptuirea unui planu asia maretiu? Numitululu Comite si la acesta cu promtetia respunde, cum ca cu un venitu anuale tieranescu de trei milioane fl. se pote infienti'a tota tiesatur'a comunecatiuniloru.

Adeca drumurile fierate facu circiter 150 mil. Spésele unui milu de drumu fieratu calculanduse in 320,000 fl. drumurile fierate ceru cam la 80,000,000 fl. Spre regularea fluviiiloru pre anu ar' fi ase dá 800,000 fl. Spre cladirea drumuriloru de piatra pre anu 1,200,000 fl., asia dar pre diece ani se ceru 12,000,000. Afora de aste sume anuali in tote jurisdictiunile diumetatea lucrariloru publice s'ar' poté intorce spre acestu scopu. Si asia spre aste trei specii a comunecatiuniloru se ceru 100,000,000 fl. m. c. Sum'a cest'a lenga venitululu anuale de 3 milioane s'ar' poté castigá cu impromutu-de-statu de 100 milioane fl. c. m., ce s'ar' impromutá in restempuri si amesuratu lipsiloru. Venitululu tieranescu in anumita parte trebue a se face capitale, si a intorce capitalele spre investiture de comunecatiune. Acést'a ar' produce urmatori'a lucrare-de-bani:

Numerulu anului.	Venitululu anuale tieranescu.	Investitur'a anuale.	Usur'a de 30/0 acesteia cese vasuplendein cass'a tieriei	Capitalele remasu in cass'a tieriei.
	fl. c. m.	fl. c. m.	fl. c. m.	fl. c. m.
1849	3,000,000	---	---	3,000,000
1850	3,000,000	4,000,000	120,000	2,880,000
1851	3,000,000	7,000,000	330,000	2,670,000
1852	3,000,000	9,000,000	600,000	2,400,000
1853	3,000,000	10,000,000	900,000	2,100,000
1854	3,000,000	10,000,000	1,200,000	1,800,000
1855	3,000,000	10,000,000	1,500,000	1,500,000
1856	3,000,000	10,000,000	1,800,000	1,200,000
1857	3,000,000	10,000,000	2,100,000	900,000
1858	3,000,000	10,000,000	2,400,000	600,000
1859	3,000,000	10,000,000	2,700,000	300,000
1860	3,000,000	10,000,000	3,000,000	---
Sum'a	36,000,000	100,000,000	3,000,000.	19,350,000

Dein tabel'a cesta se arata, cá de ora ce cu ajutoriulu impromutululu in restempu de 11 ani tier'a pote se infientieze intregulu planu maretiu al comunecatiuniloru: deca ar' vre tier'a se face acést'a cu venitu curetoriu, atunci s'ar' cere 33 1/2 ani; cum cá pan'ce cele trei milioane in fiacare anu s'ar' plati dreptu procentu, in cass'a tieriei se aduna 19,350,000 fl., carii in parti se potu intorce spre alte lipsi publice. Mai incolo deca tier'a va impromutá prentu stergerea detoriei, dupa 33 ani va fi fora detoria, si va folosi fruptulu midilocelor de comunecatiune cu 22 ani mai nainte, de catu candu ar' vre sele infientieze numai dein venitu curetoriu.

Atat'a e forte pre scurtu, catu potumu strage dein proiectulu laudatululu Comite; voitorii de a' sci lucrulu mai prelargu, voru recurre la insasi cartea.